

Na stronie internetowej MPiPS pojawił się komunikat dotyczący zawierania nowych umów z rodzinami zastępczymi, których miejsce zamieszkania znajduje się poza obszarem powiatu, z którym rodzina taka dotychczas miała podpisaną umowę. Stanowisko to wydaje się dosyć kontrowersyjne jeżeli przyjmiemy, że ustawa miała na celu wzmocnienie rodzicielstwa zastępczego.

Zgodnie z art. 226 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej umowy o pełnienie funkcji zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej lub zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego, zawarte na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowują ważność do czasu ich wygaśnięcia lub rozwiązania lub do czasu zawarcia umowy na podstawie przepisów niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez okres 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

W ocenie MPiPS cyt. „do ww. rodzin zastępczych, z dniem 1 stycznia 2012 r., stosować się będzie przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nie przewiduje możliwości tworzenia rodziny zastępczej na terenie innego powiatu. Oznacza to, że od dnia 1 stycznia 2012 r. nie będzie podstawy prawnej, aby funkcjonujące dzisiaj na terenie innego powiatu rodziny zastępcze zawodowe mogły nadal w taki sposób działać. W konsekwencji dzisiejsza rodzina zawodowa, stanie się rodziną zastępczą niezawodową. Zasadnym byłoby zatem, aby starosta powiatu, na terenie którego funkcjonuje ta rodzina zastępcza, zawarł z nią, na nowych zasadach, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Rozwiązanie takie nie spowoduje kosztów po stronie tego starosty, gdyż zgodnie z art. 191 ust. 4 wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzenia dla zawodowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka i osób zatrudnionych w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka lub zajmujących się opieką i wychowaniem w rodzinnym domu dziecka oraz świadczenia dla rodziny pomocowej finansuje, proporcjonalnie do liczby dzieci, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej.”

W naszej ocenie opinia Ministerstwa nie znajduje uzasadnienia. Zgodnie z art. 226 ust. 3 ustawy przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 2, starosta na wniosek rodziny zastępczej zawiera umowę, o której mowa w art. 54. Oznacza to, że rodzinie zastępczej zawodowej, która została utworzona przed 1 stycznia 2012 r. przysługuje roszczenie o zawarcie umowy. Należy również zaznaczyć, że starosta jest związany wnioskiem to znaczy nie może odmówić złożenia oświadczenia woli. Przy czym należy wyraźnie zaznaczyć, że w przepisach przejściowych ustawodawca nie zawarł żadnego dodatkowego warunku dotyczącego wymogu posiadania miejsca zamieszkania na terenie powiatu, z którym nowa umowa ma być zawarta. Umowa zawierana pomiędzy starostą a rodziną zastępczą ma charakter cywilny. W przypadku odmowy zawarcia umowy rodzina zastępcza może wystąpić do sądu cywilnego z pozwem o zawarcie umowy. Zgodnie z art. 64 kodeksu cywilnego prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie. Treść art. 54, w szczególności jego ust. 7, nie stanowią przeszkody do zawarcia umowy. W przypadku rodzin zastępczych zawodowych utworzonych przed 1 stycznia 2012 r. przepis ten należy odczytywać łącznie z cytowanym wyżej art. 226 ust. 3.